

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 7

Juuli 1930

III aastakäik

<p>Tellimise hind postiga:</p> <p>Aastas . . . . . 60 senti 6 kuu peale . . . . . 30 " 3 " " . . . . . 15 " Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.</p>	<p>Ilmub 1 kord kuus.</p> <p>Address: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.</p> <p>Üksiknumber 5 senti.</p>	<p>Kuulutuste hinnad:</p> <p>1 lehekülj . . . . . 35 kr. ^{1/2} " . . . . . 18 " ^{1/4} " . . . . . 9 " Teksti ees ja tekstis — 50% kallim.</p>
--	--	--

SISUKORD:

1. Rahvastiku probleem kapitalistlikus ajajärgus.
2. Kuidas ja milleks organiseeruda.
3. L. Johanson: Tööliste palga asemel würtspoe tšekid.
4. Kõrwakill riigitöölistele.
5. L. J.: Kelnari töötasu.
6. R. A. Liidu kongressi puhul.
7. Põllutööliste töökaitse.
8. Töötoimkonna XIV konverents.
9. E. T. Keskliidu Nõukogu otsuseid.
10. „Wabad“ ametiühingud.
11. Moodsad „piramiidid“.
12. R. A. Liidu kirjastus.
13. Norra ja Moskwa.
14. Jaapani ametiühinguline liikumine.
15. Lühemaid teateid.

Poolsiidi riie

„TEKLA“ vabriku ladudest

! müük suurel ja väikesel arvul. !

TALLINN, Viru tän. 14—1, sissekäik värava all.

PÄRNU, Annus & Blumfeldti juures, Rüütli t. 25.

NARVA, G. M. Rumjantsevi juures, Suur t. 19.]

VILJANDI, D. G. Romantsovi juures, Lossi tän.

TARTU, K.-m. „Tekla“, Uus turg 16.²³

Restid alandatud hinnaga.

TÄHELEPANU!

SOODUSTUS KÕIGILE AMETIÜHINGUTE LIIGETELE JA „TÖÖLISTE HÄÄLE“ LUGEJATELE.

Eestimaa Töölisühingute Keskliit müüb Keskliidu kirjastusel ilmunud ja ladusolevaid raamatuid kõigile ametiühingu liigetele ja „Töölise Hääle“ tellijaile järgmise hinnaalandusega:

E. JOONAS'e „Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid“.

Hind 25 senti (50 senti).

E. JOONAS'e „Ametiühinguline liikumine meil ja mujal“. Hind 5 s. (10 s.)

J. KLESMENT'i „Palgaolude korraldamine seadusandlisel teel“.

Hind 10 senti (15 senti).

Peale eelnimetatud teoste on E. T. Keskliidult võimalik saada piiratud arvul Rahvasteliidu Tööbüroo 10-aastase juubeli albumi, saksakeelses tekstis, missuguse albumi hind on 3,50 kr., Eestimaa Töölisühingute Keskliidult tellida aga kõigest Kr. 2,50. Albumi kohta on kirjeldus ilmunud „Töölise Hääles“ nr. 5.

Kasutage juhust igaüks ja tellige viivitamata eeltähendatud raamatud.

Neile, kes raamatute hinna postmarkides ehk posti kaudu E. T. Keskliidule ära saadavad, saadetakse raamatud posti teel koju kätte.

Tellimiste aadress: Eestimaa Töölisühingute Keskliit, W. Pärnu mnt. 31—4, Tallinn.

Töölise Hääl

Eestimaa Töolisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 7

Juuli 1930

III aastakäik

Rahvastiku probleem kapitalistlikus aegjärgus

Wastoluderikas arenemiskäik!

Mis edasi?

Paljude teooriad püüavad selgitada industrialismi mõidukat edasitungi ja mõistetavaks teha kapitalismi ajaloolisi arenemismorme. Kapitalismi on tahetud siduda teatavate rahvusliffude omadustega. Teda on püütud aga ka jeada sõltuvusse usulifist ilmavaatest tingitud spetsiifilise vaimulaadiga. Werner Sombart loeb kapitalismi juutide sünnituseks, kuna suur sotsioloog Weber peab kapitalismi piifulaste edasikandjateks puritaanlasti ja kalviniste. Teised jälle lasewad kapitalismi tõusta suurte tehniliste leiutajate kõitvõimjast tahtest: uued masinad ja uued töömeetodi on boonud ka uue majandusluse teemi.

Tõelikut aga sünnitas ja sünnitab praegugi kapitalismi - r u u m i p u u d u s, mis teib rahwa juurekaswu tõttu sel teel, et sündinuse arv tõuseb, wõi jälle teatavasse kohta rändawad sisse need, kes kaotanud töowõimaluse endises kohas. Ruumipuudus on see, mis wiib juurejooneliise sisekoloniseerimisele, mida meie nimetame sitemaa tööstuseks ja mis lahku tähed teistest süsteemidest, näiteks agrarmajapidamise süsteemist sellepolest, et ta paigutab palju enam rahwast ära ühele ruumiliffusele.

Kapitalismi tekkimisel oli juure tähtsusega ka see mil wiisil ja moel sündis üleminet feodaalkorra juurest kodanlike korra juure. Talupoegade wabastamisest alates kuni tööstuse õitjelapuhkemiseni wõib tähele panna hulga muudatusi ja ümberkorraldusi mille lõpptulemuseks on olnud linnaelanikkude arwu hiigla suur ja kiire kaswamine.

Selle järele, kui oli tulnud toime see üleminet, algas kahefordne mäng wahelduwate

õjadega. Kui rahwaarwu wõimas kasw wiis industrialismini, tehniliste leiutusteni, tööstuse ülesehitamiseni, siis nüüd omakord tehnika ja tööstus paiskawad wärawataha miljonilised inimhulgad õhima uut eluruumi.

Tõuswa industrialismi suur teoreetik, majandusliku wabameeluse (liberalismi) looja, inglise majandusteadlane Adam Smith kuulutas omas teoses — „Rahwuslik rikkus“ — head tulewiku tööstustöölisele. Ometi sattus see teooria õige warsti wastollu tõeliseusega, wastollu juba algkapitalistliku tõeliseusega, mil isegi 14- ja 16-nd tunnine tööpäew ei wõimaldanud töölisele teenida rohkem, kui talle hädapärast läks tarwis primitiivsemate tarwete rahuldamiseks.

Nii läksid teooria ja praktika üksteisest lahku. Seal tuli teine, ka wabameelise kooli teoreetik, kes siis tegi katset teooriat ja tõelisuft wiia kooskõlla. See oli Robert Malthus, tuntud rahwastiku seaduse looja. Ta arwas oma seaduse olemat igawese looduse seaduse, mis maksab kõitide aegade ja kõitide majandussüsteemide kohta. See rahwastiku seadus pidi aga kõigepealt kaitsma kapitalismi igasugu arwustuse wastu.

Ometi paljastas õige pea Karl Marx Malthuse rahwastiku-seaduse meetodilise ehituse. Süniliku ühiskonna wiletus — ütles Marx — pole mitte muutmatu igawese looduse seaduse tagajärg, waid eksliku, muudetawa ühiskonna-korralduse süü, mida igasugu muudatuste ja mõjutustega saab kõrvaldada.

Ka majanduslik areng — käies läbi tee algkapitalistliku suur-tööstusliku aegjärguni

— näitas Malthuse teooria ekslikkust, sest hoolimata aastast aastasse kasvavast inimhulgast ja rahva linnadesse voolamisest, kunitis tööstus ikka uutele ja uutele miljonitele anda tööd. Samal ajal kasvas tiies korras ühiskondlik rikkus ja kuigi töölistel ei läinud tolajal korda vastavalt tööviljakuse tõusule saada osa kasvavast rikkusest, siis praegu ei saa ometi keegi jätta, et ametiühingulistelt hästi organiseeritud töölistfond hunnib ikka suuremat ja suuremat jagu sellest rikkusest omale andma.

Siiski tuleb tänapäeval tunnustada jeda tõfiasja, et kapitalism on näilijelt kaotanud võime anda kasvavale inimhulgale töö- ja elamisvõimalusi, et ta langeb ikka suurematele ja ülepeajematutesse raskustesse.

Erinevst kord teijab kapitalism nüüd rahva paigutamise küsimuse ees. Rust tuleb see, et nüüd korraga majandus kaotanud võime anda rahvale leiba. Ja kui meie tahame sellele tähtsamale päevaküsimusele leida vastust, siis peame lähtuma neist suurteist struktuurimudatustest, mida kapitalism oma arenemiskäigus on elanud üle. Meil tuleb silmaspidada asjaolu, et kapitalism on lähtnud võistlusmajandusest üle monopolimajandusele, monopolikapitalismile, ja teijeks peame arvestama teist nähet, nimelt tööse rationallyseerimist.

Rationallyseerimist peetakse sageli ekslikult täiesti uueks nähteks kapitalistlikus majanduskorras. See pole ometi mitte nii. Majanduslik tegevus on alati olnud sühtationallyseeritud, mille käigus põhimõte: vähema jõukuluusega suuremaid tagajärgi.

Kapitalistlik majanduskorra jenne rationallyseerimine tuli siiski kasuks üldise tarviduste rahuldamiseks.

Kapitalism, mis oskas hästi organiseerida valmistusprotsessi, saavutada üllatavaid tagajärgi tehnika ja toodangu kasvul alal, pole siiski muutnud organiseerida väärtuste jagamist nii nagu jeda nõuab üldise huvi.

Suua praegu näitab rahvastiku liikumine alataja langema jõndimuse arvuga reaktiivooni vales majanduspoliitika vastu, mis

mitte ei laienda elu- ja töövõimalusi, vaid neid iegi piirab.

Kui vaadelda rahvaarvu liikumist kõides riikides, siis näeme, et umbes möödunud sajandi viimajest meerandist alates teeb rahvastiku kõverjoon esimese pööraku allapoole. Zoonulik rahvabilans kaldub kõijjal passiivse poole ja kui nii edasi läheb, hakkavad rahvad kahanema.

Muidugi neid nähtusi vaadeldes peame üttema, et rationallyseeritud tööstuses polegi inimesi niipalju tarvis, kui varem as majanduses, kus toodangu hulk olenes töökäte arvust. Praegu mängib oja vaid investeeritud kapitali juurus, mille tõttu iga töölise töökohat palju kallimaks läheb.

Viimaste arvutuste järgi maksab moodustas tehases üks töökohat (kompleks majinaid, mille juures töötab üks inimene) 1.500.000—2.000.000 jenti. See on hiigla kapital ja arusaadavalt surutakse siis tööprotsessi nii tihedaks ja inimestevaeaks, kui iganes võimalik. Selle tulemuseks on muidugi jaaduste hulga veelgi suurem kato ja rikkuste rohkenemine.

Kas niisugustes tingimustes tarvitijefime karta nalga ja rahvaste väljasuremist?

Muidugi mitte. Kui aga siiski tänapäeval hulgad nälgivad ja tuhanded surevad sõna otsjemas mõttes nalga, siis pole jelles jüüdi varade puudus, vaid ainult ühiskonnakorralduse puudulikkus. Leiba on kõijjal enam kui küllalt, karjutakse ülemääraste hindade languse pärast. Kangad täidavad ladud pörandast laeni; ehitusmaterjalide vabrikud ei tea kuhu oma kaupaa panna. Aga ometi on küllalt nälgijaid, räbalates käijaid ja kodutuid.

Kapitalistlik majanduskord on jooksnud unniüksje, ta on jäänud vanaks, muutunud paindumatuks, ta ei juuda enam ühiskonna tarbeid rahuldada.

Tööliskond peab nüüd oma organisatjioonide kaudu hakkama võimsalt kaasa kõnetema, et teostada oma ajaloolist ülesannet ja päästa inimfond sellest loogika- ja mõistusevastasest olukorrast, kuhu kapitalism ta viinud oma vastoluderikka arenemiskäigu.

Ametiühinglased! Iewitage „TÖÖLISTE HÄÄLT“!

Mõjutage, et kõik Teie töökaaslased telliksid „Töölise Hääle“, sellega aitate kaasa ametiühingulisele organiseerimistöole.

Kuidas ja milleks organiseeruda.

Organiseerimistöö olgu püsiv ja katkematu.

Geestimaa Tööliskühingute Keskkliidu Nõukogu võttis omal koosolekul vastu järgmise resolutsiooni ametiühingulise organiseerimistöö kohta:

Ametiühingu peaaülesandeks on tööliskultade organiseerimine kavatfindlaks võitluseks töölisklassi diguulitu ja majandusliku olulorra parandamise eest. Selle ülesande teostamisel peavad ametiühingud ärakasutama igat juhust, mis hullkadele võib jelgitada, et ühikult on tööline tööandja vastu jõuetu, kuid ühinedes ja ühijelt tegutjedes kujutab enesest jõudu, millega tööandja juba rehkendama peab ja et see jõud kasvab veel kümmed korrad tugevamaks kui selle ühinevad hulga jeljataga seisab juur ja tugev ametiühing tugevate võitlusfondidega. Sarnane ametiühingu propoganda ei ole ainult ühki juhatus ja ühikute juhtivate jeltimieeste ülesandeks, vaid kogu ametiühingulikul organiseeritud tööliskopere peab jeda kõige aktiivsemalt kaasa tegema. Et jeda teostada, tuleb kõrgele järjele tõsta ametiühinglaste teadmisi, arusaamist, isetegemust ja initsiatiivi jelleks korraldatud loengute, kursuste, kõnelkoosolekute ja diskussioonide kaudu. Töö plaanifindlaks läbi viimiseks tuleb luua toimikondi ja komisjone eriülesannete jaoks. Organiseerimise töö eriti liigete juurdemoolu alal ei tohi ühtegi päeva jesta. Niijama ei tohi ühtegi päeva ametiühingus jesta organiseerimistöö liigete eneseharimise, isetegemise ja igasuguse tegemise alal, mis organiseerimistööd hõlbusab. Tuleb jilmnas pidada, et kui on olemas organiseeritud aparaat, kes ajutiselt mõne teise tegemise juures on, siis uue ja vajalijema ülesande peale tulekul kergem on selle aparaadi kaudu uut ülesannet teostada, kui et siis

alles organisatsioonid looma hakata. Selles mõttes on soovitatav igasugust tegemust (nagu sport, laul, muusika, näitemäng jne.) ametiühingus arendada. On tarvis asja niimoodi korraldada, et iga liige ametiühingus leiaks enesele kiilkalt tegemust, millest kogu huviga võib osa võtta, siis ei ole põhjust karta, et ametiühingu vastu liigetel huvi kaob. Et jarnast tegemust arendada, tuleb ametiühingul juurt rõhku ruumide ja muude tehniliste võimaluste peale panna. Nende võimaluste joetamiseks tuleb nõutada toetusi riigilt ja omavalitsuselt. Ametiühingu organiseerimistöö peab plaanifindel ja katkestamatu olema. Peab findlaks tõendama jeda kõfiasja, et ainult teadmine, et ametiühingu tegemus niimoodi rajatud, et mingisugused takistused ei juuda jeda tegemust katkestada ja vaevaga korjatud võitlusfonde laiali pilluda, juudab hullkajid nende liikmemakjudega ligituua. Samuti nõuab majandusliku võitluse tagajärjekalt korraldamine, et ametiühing oleks tugev ja temal käsutada tugevad võitlusfondid, mida meie oma oludes teijiti ei saa luua, kui pitka ja piisiva organiseerimistöö tagajärjel. Sellepärast tuleb ametiühingutel oma tegemust vastavalt korraldada ja hoiduda igasugustest avanõuiriidest, mis enneaeiselt viivad ametiühinguid jarnastesje konfliktidesje, kus ametiühing lihvideeritakse. Sellepärast ei tunnista Nõukogu soovitatavaks piilideid ametiühinguid teha partei poliitilisteks organisatsioonideks, vaid nõuab, et poliitilist võitlust korraldataks eriliste jelleks loodud organisatsioonide kaudu. Ametiühingute rakendamine parteipoliitilistele ülesannetele toob kaasa ametiühingute lagunemise ehk julgemise ja tema fondide laialipillumise, mida teijiti ei saa nimetada, kui töölisklassi äraandmiseks.

Töölilistele palga asemel würtspoe tshefid.

Ettewõtjate poes kaup kallis.

Sarnaste pealfirjade all loeme jageli ajalehtedest teateid: tööline ei saa palga rahas, vaid tshefid, mille vastu saab ettewõtja poest toiduaineid. Sarnaseid juhuseid on tulnud ette ka riigitöödel, mis ettewõtjatele välja antud: ettewõtjad tarmitavad tööliliste

palgadeks riigipoolt eitemakstud avanijid muuks otstarveteks.

Edasi kaebatakse, et neis poodides, kuhu ettewõtja tshefi annab, kaup on halb ja kallim kui mujal.

Nii üks kui teine nähe on ebaõiglane, töö-

listele kahjulik ja ülekohtune ning vastolus tööstusliku tööseadusega.

Wirtsu-poe tšheffidega tööpõlga-tajumine on keelatud. Tööstusliku töö seaduse § 56 lausub:

Töölilistele raha ajemel kupongidega, kof-fulepitud märkidega, leiwaga, ainetega ja muude asjadega tajumafskmine on keelatud.

§ 214 ütleb, et wabrikutööstusliste, mäe- ja mäetööstusliste ettevõtete juhatajad, kes jüüdi töölilistele raha ajemel kof-fulepitud märkidega, leiwaga, ainetega või mõnede teiste asjadega palgamafskmises (p. 3), mõis- tetafse rahatrahwi maksma wiiekümneft kuni kolmeaja rublani.

Peale selle on karistufed ettenähtud M. S. §§ 1359, 1359¹, 1359² ja karist. määrust. § 51¹.

Uude kriminaalseadustikku, mis küll weel ei maks, on endistele wastawad karistufed jäetud.

17. peat. § 347 loeme:

Tööstusettewõtte juhatajat või ta aje- miffu, kes jüüdlane jelles, et ta seaduse või fündmäärufe eeskirju rikkudes: maksis töö- lifele palga raha ajemel kaubaga või muude asjadega (p. 2); maksis töölifele palga kupon- giga, kuigi selle maksu tähtaeg juba käes oli, või maksutähaga, millel tingiw määrus (p. 3), karistatafse arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahwiga mitte üle kolmeaja krooni.

Kui farnane üleastumine faadeti korda kolmat korda või olgugi efimeft korda, kuid fännitas töölifite hulgas rahutufe, mis fut- fus wälja poliifefimõimu kohaleilmumife korra jaluleseadumiseks, siis karistatafse jüüd- laft:

arestiga mitte üle kuu kuu.

Peale selle võib kohus juhul, kui jüüd- lane juhatas tööstusettewõtet, temalt wõtta niifugufe ettevõtte juhatawufe õiguife üheft kuni wiie aastani.

Kaupluste ja nendes müüdawate hindade kohta fjaldbad tööst. töö seadus järgmift:

§ 102. Ettevõtete juhatajate nõusolekul võib ettevõtete ruumides awada tartwitajate ühifuste poodifid ettevõtete teenijate ja töö- lifite warustamifks mitte kalliste ja heaoma- busliste tarbeasjadega. Ettevõtete juures teiste famade fiftidega poodide awamine wõimaldatafks mitte teifuti, kui tööinspektori loaga. Poodidest müüdawate asjade nime-

firi, famuti fa asjade hinnad wõi taffid fin- nitatafse tööinspektori poolt ja pannafse poes wälja.

Märkus. Mäetööstuste ja mäetöön- duste juhatusite poolt ajutatud poedest võib tarbeasju müüa mitte kõrgemate hindadega, kui tööinspektori poolt finnitatud. Nende hindade kindlafskmääramisel wõtawad töö- faitfekomisfjarid arwesse asjade walmista- mife hinna, poodide ulespidamife kulud ja kohalikkude linna- ehft maafonnawalikufustelt nende hindade kohta faadud teated.

Selle kohta on wabrikute ja mäetööstus- asjade peamet seletanud, et tööinspektor, wäljaannud loa wabriku poe awamifeks, on wolitatud jeda fa tagafi wõtma ja et § 102 rikkumife eest wastutatafks tuleb lugeda ette- wõtte juhataja, aga mitte poe juhataja.

Karistus on ettenähtud § 218: wabriku- tööstusliste, mäe- ja mäetööstusliste ette- wõtete juhatajad, kes jüüdi on määruste rikkumises (p. 3) wabriku poodide awamife korras ja neis kauplemife toimimises, mõis- tetafse: maksma rahatrahwi kahelikümne- wiieft kuni saja rublani.

Peaameti seletufe järgi 16. juunift 1909. a. (Соб. уз. 1738) võib neift poodidest töölifite wõlga antud kaupade eest töölifite palgast maha arwata tööst. töö sead. § 102 alufjel ai- nult wabriku inspektori loal.

Ülma töölifite nõusolekuta võib palgast maha arwata ainult nende kaupade hinda, mis inspektori poolt finnitatud nimekirjas loetletud.

Mis puutub jellesse, et riigitöödel töö- lifite palgaks antud awanfifid fafutatafse ette- wõtjate poolt muufks otstarbeks, siis on see fifult kuritegu, mille wastu peafks riigiwõim huiwi tundma.

Selle wastu on wõimalif wõideida fa sel teel, et töölifite palg fannafsummadest maks- tafse wälja tööfaitse komisfjari poolt, nagu tehtfi jeda läinud aasta efimefel poolifkul Eida- pere klaasfabrikus. Siin olid fa töölifitel palgad faamata paljude kuude eest miljonite wiifi. Haridufe- ja fofifiaalminiftri ja ma- fanduminiftri kof-fuleppel ei mafjetud riigi tellimiste eest wabrikule mitte terwet sum- mat wälja, waid peeti finni töölifite palga- oja, mille kohale wiis wanem tööinspektor ja enefe juuresolekul töölifitele wälja lastis makssta.

Wõif need juhuf, kus töölifite palga tšhe-

figa tasutakse, ettevõtte poedes kauba hinnad kallid, tööpalka mälja ei makseta, on ebajaduslikud ja tingitud sellest, et Eesti ettevõtjad on liig demoraliseeritud sellel läbi, et neid on itka ja alati päritarva silutatud. Lirleb neid kutsuda korrale ja tarbekorral kasutada

paragrahvi, siis nad õpivad ka jeadust austama ja korralikult toimima. See ülesanne jeaduste täitmisele kutsumine — on riigivõimul, tööinspeksioonil ja tööliste enese korraldusel, organisatsioonidel.

L. Johanson.

Kõrvaldada riigiföölistele.

Walitus lammub 8-tunnilist tööpäewa. — Ka palgad alla.

Sadamatehaste tööliste pensiooni õiguse kärpimine.

Eesti wabariigi praegune walitus on oma eluea esimesest päewast alates ajunud halwendama töötamata hulkade elujärke. Kõnelemata ta hoolimatust ja reforme võtmast tollipoliitikast, mis sihitud laialiste rahvahulkade wastu, on ta ka õhkohe ajunud halwendama tööliste olukorda.

30. aprillil f. a. pandi Strandmani walituse poolt maksma riigiraudteede tööliste palgade määruse laiendus, millega määratakse riigiraudteede wälis- ja ehitustööliste palg tunniwõisi, kusjuures tunnipalgaks on $\frac{1}{2}$ päewapalgast ja tööpäewa pikkus aastaaegade kohaselt — 6, 8 ja 10 tundi. Selle määruse alusel ongi raudteede ehitusamet juba 16. mail jeadnud sisse uued palgad ja uue tööaja.

Tähelepanelikult määrust lugedes, on kohe selge, et ta seisab wastolus 8-tunnilise tööpäewa põhimõttega. Ujutise walituse deflatsiooniga maksmapandud 8-tunnilist tööpäewa saab ainult nii mõista, et see makstab läbi aasta ja milgil tingimusel ei saa jeda, nii nagu walituse määrus ette näeb, aastaaegade kohaselt pikendada.

Ühenduses tööpäewa pikkuse ümberkorraldamisega vähendatakse jama määrusega ka wälis- ja ehitustööliste palgafid. Seni said päewatöölised 170—180 senti päewas, nüüd aga arwates tunnipalgaks $\frac{1}{2}$ päewapalgast, hakkawad tööliste jaama 21—22 senti tunnis, jeeaga 6-tunnilise päewa kohta 42—44 senti

wähem. Ka keskmine aastateenistus peab langema, kuna talwistel kuuldel, mil waja enam riidet ja kütet, peawad töölistel leppima waid 126 jendiga päewas.

Muidugi tekitab niisugune olukorra halwendamine tööliste keskel pahameelt ja protestiawaldusi. Kuid walitus wastas sellele üsna lihtjalt — kihutas kõik protestiawaldajad töölt minema. Nüüd on siis wäline rahu majas, keegi ei tohi teha piikjugi, kui ei tahja sattuda tööborje kodanikuks.

Teine koht, kus walitus oma „kõwa kätt“ proovib, on jadamatehased. Walituse poolt esitati riigifogule jadamatehaste uus põhimäärus, mis korraldab tehaste asjaajamise ümber mitel alustel. Walituse ettepanekus on aga paragrahv, mille alusel kõige pealt jadamatehaste töölistele edaspidi ei hakata enam maksma pensiooni, nagu see seni jündis. Pensiooni maksimine oleswat tehastele koormaw ja teisest küljest ta meelitawat töölisti teistest tehastest ületulema jadamatehastesse. Sellepärast mahja pension.

Teiseks said jadamatehaste töölistel seni arstiabi täielikult riigi kulul. Nüüd aga wõtakse nad üle haigekassade alla ja hakatakse neilt wõtma 2% palgast haiguskindlustuse maksu. Teiste sõnadega, tööliste palgafid vähendatakse selle korraldusega 2% wõrra.

Niisugused on alasti kõfiasjad Strandmani walituse tegevuse alalt.

Kelneri töötasu.

Restoraanides ja muis sellastes asutustes kullastajate teenijail — kelneritel, oberitel — pole harilikult kindlat palka, waid nende töötasu koostatakse „jootrahast“, mida need, jeda teeniwad, makstawad. See komme

pole mitte ainult meil, waid ka mujal riikides.

Restoraani jne. omanik omast taskust teenijale midagi ei makssa, jageli ümberpöörhult: kelner wõi ober peab päewa joojikul

jelle eest, et ta restoraanis võib teenida. maksma jelle omanikule teatud summa, mis kofkuleppes ettenähtud.

Nii on siis „jootraha“, mida kelner, ober jaab, tema töötaju, mida ta jaab tikkidöö alufel: mida juurem töötaju, jeft jeda enam oli kelneril, oberil ka tööd.

Sageli ollakje armamijel, et jootraha on wabatahtlik maks, mis tingitud külastaja heaft tahtmijest ja lahkujest. See pole aga mitte nii.

Kelneri, oberi „jootraha“, 10%, on ta töötaju, ta palk, mida ta õigustatud jaama ja mida ta teenistuse tarwitaja on kohustatud maksma.

Gestis on kohtupraktijes ettetulnud juhu-

jeid, kus kelnerile ta 10% wälja on mõis- tetud.

Dleks täiesti loomulik, kui arwet kirjuta- des, kelner kirjaks sinna juure ka oma tee- nistuse, 10% arwest. Kui jeda aga tege- mata jäetakse, siis on see waid eriline wii- jakus külastiste, töötarwitajate wastu.

Nii siis: Kelneri, oberi „jootraha“ 10% juurujes ei ole mingi meelega ega armu- and, mida võib „omast armust“ ja „omast lahkujest“ talle kätte wujata, nagu jeda sageli tehakse, waid töötaju tehtud töö eest, töötaju, mille jaamijeks kelneril, oberil on täielik õi- gus, nagu igal teisel töölijel ja teenijal oma töö eest, töötaju, mida võib ka kohtuteel nõuda. L. S.

R. A. Liidu kongressi puhul.

Majanduspoliitilise programmi siisu ja alufed.

Seitsmendast kuni üheteistkümmenda juu- lini peeti Stokholmis Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu kongressi. Meie lehe ilmunijse ajaks polnud weel päralejõudnud lähemaid teateid kongressi käigu üle, kuid juba kongressi siisurikas päewaford lubas oletada juureulatustüütu tööd.

Siisimejel kohal seijid tavalijed aruanded Liidu tegevusjest, kassja läbikäigust jne. Sama päewaforra punktide gruppi tulewad wiia ka walimijed, millel tänawu juurem tähtsus kui muidu ja nimelt sellepärast, et jenine sekre- tär S. Saksenbach katwatjeb wanaduse tõttu sellelt kohalt lahkuda. Tähtis on kaht- lemata see, kes jaab tema asetäitjaks.

Päewaforra punktide teijes grupis leiame jeejugaheid enam informatsiooni laadi küsi- musi nagu „Wäewahendus ja rahuleping (aruandja Zouhaur — Bratjusmaalt) ja „Ametiühinguline liikumine maades, kus pole demokraatiat.“ Wiimase küsimuse ette- kandjaks oli wahapeal furma läbi lahkunud Rootsi ametiühingulise Liidu esimees Arwid Thorberg.

Lõpufks kolmas päewaforra punktide grupp puudutab Rahwuswahelise Ameti- ühingulise Liidu jeejukohti majandus- ja jotsiaalpoliitika alal. Kuna praegu walitjeb maailma majandujes tõijine kriis, siis võib arvata, et waielufed nende küsimuste alal ei piirdu ainult põhimõtteliste raamidega, waid kõne alla wõetakse rida ükijakajalifi ülesandeid, millest kõijide maade ametiühin-

gud on hujutatud. Muidugi nende wai- luste alufeks on Liidu juhatusje poolt esitatud kaks programmi eelndu: jotsiaalpoliitiline programm, mille aruandjaks Mertens — Belgiaft ja majanduspoliitika programm, aruandjaks Leipart — Saksjamaalt.

Wäga wõimalik, et kongress tublisti muu- dab jotsiaalpoliitilise programmi eelndu, jefst peale juhatusje pole jeda läbiarutanud ükski juurem fogu. Sootu teisiti on aga lugu majanduspoliitilise programmigaga, mille teftki ilmus meil waremalt. Seda on aru- tatud wäga mitmel pool. Juba ta wälja- töötamijest wõtid oja kõijide juuremate maade ametiühinguliste kreffliitide kassa- tundjad. Siis tuli ta lõpufks R. A. Liidu nõufkogu koosolekule, kus ta wõeti lõpufkult wastu pärast jeda kui asjatundjad olid weel fõrd teinud temas muudatusi juhatusje poolt kättenäidatud punktides.

Seefuguse hoolja ettevalmistuje järgi tahiks kindel olla, et kongress ei keeldu talle poole- hoidu awaldamast.

Siisult on see majanduspoliitiline pro- grammi esimene omataolijst. Sellega ei tahka meie muidugi mitte ütelda, et ta üldje oleks esimene Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu majanduspoliitiline programm. Kes tähelepanelikult on jälginud R. A. Liidu ajalugu, see mälelab arwurikkaid majandus- poliitilifi nõudmifi, mis esitatud R. A. Liidu poolt. Kuid hoolimata sellest wõime kons- tateerida põhjalikku wahet eelmiste ja prae-

guje programmi wahel. Selmitised nõudmised põhjenesid erakorralistele nähtustele; nad olid tingitud kas sõjast, rahulepingust või inflatsioonist. Sõda oli majandusliku läbikäimise pea täielikult hävitanud; rahulepingud jälle muutisid seniste riikide piire jeevõrd, et junniaviisil loodi majanduslikud waheforrad jeni wõdraste maa-alade wahel, kuna inflatsiooni tagajärjeks oli terve tööstusharude kofliktuwarisemine ja häwinemine. Nende jügarwate tegurite mõju all loodigi endised R. U. Riidu nõudmised. Sõja lõpul piisitati põhimõte, et korraldataw rahwaste liit peaks hõltsama arutama ka maailnamajanduslikke küsimusi; edasi seati üles nõudmine, et õiglaseft jagatafje tooresaineid, millest puur puudus, et wõetafje ette mõnede tööstusharude jottjaliseerimine ja jtabiliseeritafje raha; lõpuks uuris R. U. Liit riikide wõlgade küsimust ja astus jelle eest wälja, et korraldatafks rahwuswaheline laen neile, kes ei junda omal jõul ülesehitada oma majandust.

Niilid on pärast sõjaaegsed wõpustused mõõdas ja maailnamajandus omandanud juba normaalse kuju. Seetõttu muutusid ka R. U. Riidu majanduspoliitilised ülesanded. Niilid on tarwis ametiühingutel: 1) oma kaswawat wõimu hakata arafjutama igas riigis majandusliku elu korraldamiseks oma jõowide kohajelt ja 2) üffikute maade ametiühingute aktiwoone koordineerida, kooskõlastada nõnda, et jellest kujuneks wõimlas, ühtlane rahwuswaheline aktiwoon, mis awaldafks mõju kogu maailma majandusele. — Riijugune on R. U. Riidu majanduspoliitilise programmi praegune alus.

Lõhtudes neist põhimõtetest jagumefki programm kahte osja: „Nõudmised üffikute rahwa majanduse alal“ ja „Nõudmised rahwuswahelisel majandusalal“. Esimese oja ülesannete täitmine jääb üffikute maa ametiühingulise keskliidu hoolteks, kusjuures R. U.

Liit on waid tagantõukaja, õhutaja, hooandja. Teisel alal läheb aga rahwuswahelise aktiwooni initsiatiw, algatus ja jultimine R. U. Riidu kätte ja üffikute maade keskliidud peawad tulema talle järele.

Meie ei taha peatuda enam üffikute konfreetsete nõudmiste juures, mis programmi mõlemad osad ettenäewad, need olene toonud juba warnast, ütleme waid, et nende nõudmiste teostamiseks näeb programm ette rahwuswahelise majanduskoitwonna ajutamist — umbes samadel alustel, nagu tegutseb praegu rahwuswah. töötoitwond. Majandusliku koitwonna ülesandeks peaks olema rahwuswahelise kontrolli teostamine fartelide ja monopolide järgi. Tema juures peaks tegutjema ka wahetõhus majanduslikude konfliktide lahendamiseks — umbes samal alusel, nagu Saagi wahetõhus lahendab poliitilisi konflikte.

Seega oleme märkinud waid programmi üffikute tähtsamad alused. Need on R. U. Riidule difteerinud ette kapitali wõimlas toondumine, kaubawahetuse tõus, turgude rahwuswaheline fartelleerimine ja monopoliseerimine ning ettemõtjaskonna kõi-wõimjus, mis junnuwad töölisklassi asuma enesekaitsele. See arenemisprotsess ei tunne mingisuguseid riigipiire. Ta asetab kõi-fide maade töölised ühe ja sama ülesande ette ja junnib neid tarwitama ühejuguiseid wahendeid. See wägew arenemisprotsess on jee, mis wiib ametiühinguid koostööle, ühijele kaitsejõuõrrale nende kallale tungide wastu, mis piiluwad häwitada jottjalise edu ja lõpuks ühijele wõitlusele elutingimuste parandamise ning uute õiguste jawutamise eest. R. U. Riidu majanduspoliitilises programmis tulebki awalikuks rahwuswahelise töölistkonna jijemine tugew jide.

Esimesta Ametiühingute keskliidu poolt wõtab Stokholmi kongressist oja keskliidu jultatuse sekretär jms R. Must.

Põllutõoliste töökaitse.

Walitsuse lühike „ei“. — Milline peab olema meie wastus sellele?

Meil makjab tänapäewani weel 1921 a. wastuõdetud põllutõoliste töö- ja palgaolude korraldamise seadus. See seadus ei määra ije aga midagi kindlast, waid jätab kõi-f küsimused jegaõomisjionide õfustada, mis peawad iga aasta enne põllumajanduse aasta algust tulema kõi-fu ning looma kompromisjii

põllutõoliste töö- ja palgatingimuste kohta. Seegaõomisjionid moodustatafje maaõõndade wiifti taluperemeeste ja tõoliste õfindajajst — kumbagi ühepalju.

Esimestel aastatel kufjutigi jegaõomisjionid kõi-fu, kuid jiiis korraga keeldus ministterium jellest ning niilid pole enam 4—5 aas-

tal kedagi tililitatud. Seadus maksab, näeb ette põllutööliliste palgamäärade kindlaksmääramise korra, aga jeda ei kasutata, seet walitus on selle vastu.

Et saada üle tekkinud olukorraft, esitas Eesti Sotsialistliku Tööliliste Partei riigifogu riikm 20. nov. 1929. a. riigifogule põllutööliliste seaduse, milles ette nähtud töölepingu jalmimise miis ja jisu, töö- ja puhkeaeag, ületunni- ja alaealiste töö korraldamine.

Üleriikliku Maatöörühma ühingu seisukoht on see eeldõu täiesti vastuvõetav ja termitatav. Neks tungivalt tarwis kiire korras ka põllutöölilist kaitsta piiritu wälja-üritnamise vastu. Kuid selles see on, et kiigi seadus esitati juba dige warakult, ei wõtnud walitjus waewaks enne käesolewa põllumajanduse aasta algust oma seisukohta ütelda. Ta peitis seaduse roheliise kalewi alla, nagu ta seni teinud kõikide töörühma elusse puutuwate seadustega.

Mees juure pealekäimise järgi tuli talt vastus juuni (!) esimesel poolel, mil põllutöölilised juba annu astunud teenistusse. Aga nagu oletada wõis, oligi walitjuse wastus eitaw. Walitjus ei taha seesugust seadust, seesjuures ei ütle ta aga ka miis ta ei taha, mis mead ja puudused ta arwates sel seadusel on. Lihtsalt: „ei“, ja muud ei midagi. Muudugi on seegi wastus ja põllutöölilistel tuleb pidada meeles selle walitjus andis seesuguse wastuse.

Kui seadus tuli sotsiaalkomisjonis arutusele, siis kuulsiime alles koalitsiooni riikmade esindajate juust, miis walitjus arwatawasti ei poolda seda seadust. Waadake, seadus ei nägewat mitte ette, kui palju peab põllutööliline päewas üht wõi teist tööd

tegema, selle tõttu meelitawat seadus inimesi laisklema ja lohakusele. Samuti olewat ülesõhtune, et ületunnitööde eest nõutakse töölilistele lijataju. Täiesti vastuvõtmatu olewat aga see, kui peremees peab tähtajaks tajumata jätud palga pealt maksma tööliste kasuks miinivitusprotsente. Mis sellest, et riik tööliselt tähtajaks tajumata jätud maksult wõtab miinivitusraha. Selle kandku tööline oma wilehast palgast ka siis kui ta peremehe juu läbi ei jaanud maksu õigel ajal tajuda.

Lõpuks ei olewat seaduses ettenähtud kuidas karistada töölilist, kui ta töö „äraririkub“. Kõigil neil põhjustel olewat see seadus ülearune.

Meie ei haffa muidugi nende härradega siin weergudel maidlema, sest nende wäidete kaalu oskab iga tegelik põllutööliline ihegi wäga hästi hinnata. Ütleme ainult, et ei leia iift ühtki kultuurriiki, kus poleks maksma pandud ka põllutööliliste tööaja, puhkeaja ja alaealiste töö kohta wastawad seadused. Ja see pole põllumajandusele kahjuks tulnud, waid ihegi kasuks. Aga see mis mujal hea, peab ka meil hea olema. Kui meil aga siiski selle vastu ollakse, siis jellepärast, et ei saada aru, ei taheta tunnista da sotsiaal seadusandluse head mõju majanduselu arenemisele.

Põllutöölilised, meie kohus on astuda organiseeritult wälja seesuguste seaduste kaitseks. Ei tee meie seda mitte, siis on walitjusele alati kerge ütelda lihtsalt „ei“.

Koondugem Üleriikliku Maatöörühma ühingu osakondade ümber. Kus neid ei ole, seal ajutame need ja algame siis ühilt pealangi ka põllutööliliste sotsiaal seadusandluse kasuks.

Töötoimkonna XIV konwerents.

Õjaliselt nurjunud.

Strandmani walitus seks kaasa aidanud.

Rahwuswahelise Ametiühingute Liidu sekretär W. Schwenel ütles hiljuti: „Peab arwulikult tunnista ma, et tänawune rahwuswahelise töötoimkonna konwerents jättis halwa mulje neile, kes temast wõtsid osa esmakordselt. Awamiskõnes ja gruppide juhtide terwitustes kõlas küll walmisolek ja kindlus. Kõigil poolt anti piduliku tõsiduse ja uskumapanewa weenega ilusaid lubadusi ja wäljawaaterifikaid põhimõtetlikke töotusi. Uskjasse mittepui-

hendatud asusidki tööle juurte lootuste ja waldusega. Nende waimustus jahtus aga õige pea.

Konwerentsi päewakorras olewa kolme liisimise kohaselt moodustati ka kolm komisjoni — kontoriteenijate tööaja, jundusliku töö ärakaotamise ja õetööstuse tööaja korraldamise komisjonid.

Juba komisjonides haffas töö wenima. Ettewõtjad püüdisid konwersioone wõimali-

kuul oma huvides läbi suruda, neile vastas tugev tõliste grupp, kuna valitjaste esindajatel tuli siin lambeerida.

Sundusliku töö ärakaotamise küsimuses polnud põhimõttelikuks siia mingit lahkiminekut. Kõik tunnistasid, et on häbiagi veel 20-1 sojandil lubada koloniaalmaades taevitada töögundi, mis pole ju lõpuks muud kui maskeeritud orjus. Selle eest läksid lahti lahingud tähtaja üle, millal nimelt see fondus peab kaduma. Loomulikult püüdsid need riigid, kel on kolooniaid, liikata kaotamise tähtaega võimalikult kaugemale. Töötoimikonna poolt oli küllalt pikk — 5-aastane tähtaeg ettenähtud. Seda toetas ka tõliste grupp. Ingliseid soovitasid tähtaega jootuks lahki jätta. Muidugi oli see vastuvõetav prantslastele, kes aga omalt poolt tegid kaks lihaettepanekut: 1) lubada jüüdimõistetuid paigutada sunnitööle erasihtite ja ettevõtete juure ja 2) lubada sojakohuslasi rakendada funduslikule tööle üldhuvides.

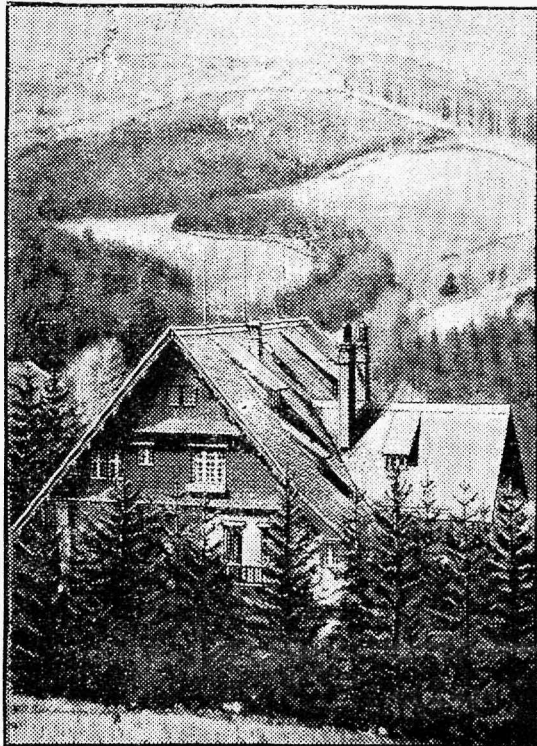
Õnneks liitati aga kõik need ettepanekud, kõigi küll, väikse hääleteenamusega tagasi ja vastu võeti teatava referatatsiooniga fundusliku töö ärakaotamise tähtajaks 5 aastat.

Kontoriteenijate tööajast

olid muidugi kõik riigid ja grupid huvitatud. Juba küsimus, kas konventsiioon või soovivavaldus — tekitab teravaid lahkimineku. Ettevõtjatele muidugi ei meeldinud konventsiioon, sest kuigi seegi ei kindlusta veel konventsiiooni otjaste teostamist, sunnib ta siiski riike ja valitjusi küsimust vähemalt tõstjelt võtma. Waieluste järgi mõitis tõliste grupp, surudes läbi konventsiiooni.

Miikid puhkesid waielused, millises ulatuses tuleb konventsiioon võtta vastu. Tõliste grupil tuli liilia lahinguid kahel frondil: ühest küljest katjuti suuremaid kontoriteenijate liike konventsiiooni alt jätta wälja. Kui see aga ei läinud korda, siis püüdsid ettevõtjad läbi suruda seisuhohti, mis ilmest vastuvõetamatud mõnelele valitjastele, kes muidu pooldasid konventsiiooni, et sel teel fundida neid lõpuhääletamisel kutsutama läbi konventsiiooni. Seejugaes olukorras tuli tõliste grupil talitada väga targalt, tahtlikult ja ettevaatlikult. Ta peab ütlenema, et ametühinglased kõepoolest sooritasid siin oma rahvuswähelise küpjukehjani: konventsiioon wiidi kõikidest meealustest kaljudest, madalikkudest ja kividest õnnelikult üle. Ta ulatus pole küll kuigi suur, näeb ette 48-tunnilise tööaada, või 8-tunnilise töö-

päewa, millest paljudes riikides, eriti Baltimaail juba kaugemale mindud, kuid, kuna konventsiioon ei luba olema solemat oluforda mitte halwendada, siis mõisid ta poolt hääletada ka need, kellele konventsiioon midagi ei anna, et aidata vähemalt seal läbi suruda 8-tunnilist tööpäewa, kus see alles puudub. Pealegi ei näe Washingtoni konventsiioon ette 8-tunnilist tööpäewa kontori, kantjeleiteenijatele, mispärast selle erikonventsiiooni ärakäimise korral jattuksid kontoriteenijad väga halba seisu korda.

Tõliste majanduskool Peterswaldaus.
Pildil näeme äsja Peterswaldaus (Mam-Sülefias) avatud tõliste majanduskooli

Pole huvitujeta märkida, et Strandmani walitus oli ka Eesti walitjuse esindajatele annud juhtnõore toetada kõige taguulifemaid seisuhohti, mida need ka komisjonides ja üldkoosolekul tegid.

Wiimaseks küsimuseks oli tööaeg jõe kaewandustes.

Muidugi puudutas see ainult neid maid, kus kõepoolest leiduvad jõe kaewandused, kuid jeda kirglikemad olid ka waielused, sest mangu tuli ka ju nende maade omawähelise mõistluse moment. Tõliste grupp nõudis kon-

wentfiooni 7-tunnilist tööpäewa mõtmist, ettevõtjad soovisid 8-tunnilist päewa. Töötoimkonna ettepanek oli kahelordne: 7½-tunniline tööpäew, kuid ülemineku ajajärgul, lähemal 3 aastal 7¼ tundi. Sakslastel oli kompromisettepanek: 7¼ tundi lähema 3 aasta jooksul ja liigimus jelle järele meeste kaalumisjale. Üksikul hääletamisel liikati kõik ettepanekud tagasi ja konventfiooni võeti 7¼-tunniline tööpäew ühes lihandusega, et ei tohi teha jõekaevandustes ületunde.

Wiimajale vaidlesid ägedalt jaksajad vastu ja kui nende soov ei leidnud täitmist, jätkid nad hääled andmata, mille tagajärjel konventfioon jäi 3 häält vähem, kui koduford näeb ette ja ta kukkus läbi. Ngu tähendatud, et jellele nurjaminekule aitajid kaasa ka Strandmani walitjuse esindajad, kes loobusid hääletamast. Meil ei ole ju jõekaevandusi ja walitus ei saa jeda oma tagurlist jammu põhjendada kodumaa tööstuse kaitsmisega, nagu tal wiijaks harilikult ütelda. Kuid jelles tuleb avalikuks ta hingeoluline tagurlus, mis, nagu jeeford nägime, käib täjikaes rahwuswahelise tagurhusega, olles walms jeda toetama ka jead, kus eesti tagurhuse huwid jeda ei nõuagi.

Cesti töölisiühingute Refliidu poolt mõt-

tis konverentjist oja jekretär R. Muft, kellel tuli muujsas astuda wälja Läti walitjuse poolt määratud „töölise esindaja“ mandaadi vastu. Nimelt oli Läti jeeford kombineeritud mingi fiktiivne „töölise“ ühing, kes pani walitjusele ette jaata töölise esindajaks Genji ühe kõrgema riigiametniku — Dinbergi. Walitus oligi jellega päri ja jättis ametiühingute keskbüroo kandidaadi määrata. Muudugi oli jee töölise esinduse mõlksimine, mille vastu tuli meie, kui naabermaa esindajal tõsta häält.

Kahkemata jäi konverents wäga hästi aru, et jün tegemist ebajeaduslikkusega, kuid Läti tagurlist walitjust wabandati jellega, et ta toiminud „hea usus,“ mispärajst ettemõtjate ning walitjuse esindajate häältega tunnistati Dinbergi, nagu ka fahhiitlikkude ametiühingute esindajate mandaadid.

Kõik wabaametiühingulised lehed tunnustawad üksmeelselt, et XIV töötoimkonna konverents on ojalijelt nurjunud, ta pole kaugekki täitnud ta peale pandud lootuseid. Kindlasti awaldas jeks kaasa asjaolu, et Mülleri kabineti langemisega Sakjamaal juures tagurliste walitjuse esindajate arw, kes aitajid kaasa tagasi liikata üjegi kõige mõõdukamaid töötoimkonna ettepanekuid.

E. T. Keskliidu Nõukogu otsuseid. Töölise palgaolude parandamisest.

Cestimaa Töölisiühingute Keskliidu Nõukogu mõttis vastu omal koosolekul järgmise ohtjuse töölise palgaolude parandamise asjus:

Töölise praegust majanduslikku seisukorda läbiarutades ja arwestades jellega, et 1) elukallidus läinud aastatega wõrreldes pole langenud, waid tollide tõstmise tagajärjel ojalijelt üjegi tõusnud; 2) töölise palgad kas endisjeks jäänud wõi koguni langenud, mille tõttu töölised ei saa oma kõige elementaarsemaid inimlikke elundudeid kaugekki rahuldada, ohtustas koosolek: Palgawõitlust kõige juurema wijadusega jatkata palgaalamäärade maksmapanemise sihis ja kuni jelle maksmapanemiseni — nõuda: 1) et 8-tunniline tööpäew siijuhijelt tööhawate töölise kohta kõijal siise jeatatje ja ületunnitööd ära jee-latatje; 2) et põhjalkka töstetattje wäjhemalt 25% wõrra; 3) et ette mõetatje täielik normi-

ja tükitöö iimberforraldamine ja hindade kõrgendamine, nii et jee wastaks töötinimustele ja wõimaldaks kõrgendatud põhjapalgale wäjhemalt 35% juure teenida; 4) et juh-tumisel, kui tööline normi wõi tükitöö juures määratud hinnaga wälja ei tule, temale ükksagi päewapalk wäljamatstattje, kuna wäheje teenistuse põhjuse jeligitamiseks moodustattje pariteetlihel alusel walitud (töölise ja tööandjate esindajajst) Komisjon töö-inspektori eesistumisel, kelle ohtustmööda, kui hind oli madal, wõi töötinimised halwad, töölisele hinnawähe % täiendawalt juure maksettattje; 5) et mäe- ja kaevanduse tööde juures tarwisminemate lõhkeainete ja puurimise kulu töölise palgast maha ei arwata, jannuti et töö hindamise juures mõetatje arwesse kõrwalaine wäljavõtmiseks kulumud aeg.

„Wabad“ ametiühingud.

Staaliala töölise kurbloolus:

Jätk ja jälle algatavad töölised esindajad rahvusvahelise töötöimkonna konverentsil küsimuse, kas võib olla juttu iheiswast fashistlikust ametiühingulist liikumijest ja kas need „ametiühingud“ pole muud kui tööriistad mustajärgimeeste käes. Tawalijelt teemad siis fashistlikud „tööliseindajad“, näo. nagu oleksid nad pilwedeft langenuid ja waidlewad juurema terawusega jellele wastu. Kuid siiski jatutakse aegajalt dokumentidele ning tõsiasjadele, mis tõendawad, et wabad ametiühingulise liikumise esindajatel on digus. Olgu alamal toodud näiteid, mis jaadud hästiinformeeritud Staaliala allikatest.

Siljuti jaatis ühingu minister mingi ametiühingu mitte küllalt alistawa otjuse puhul ringkirja, kus muuseas on lugeda: „On ju üldijelt teada, et kollektiiv töowahetordade jeaduse (ametiühingute jeadus 3. aprillist 1926) ja jelle elluwitumise määruste alusel on ametiühingute üle jisse jeadud täielik walwe ja eestkoftmine, mispäraft nende tegevus peab jündima prefektide ja meie ministeeriumi teadmisel.“

Kas armate, et jeejugune ringkiri kutjus fashistlikkudes ametiühingutes esile protesti? — Midagi jarnast! Ametiühingute häälkandja „Il Lavoro Fascista“ wöttis jelle meeletuletuse rõõmuga wastu ja pühendas ministeeriumile waimustawa artikli. Fashistliku korra juures ei räägita wastu, waid kuulatakse sõna!

Sellega ei liikwideerunud aga wahetuimine. Prefektide walwediigus ei ole weel küllaldane. Warsti päraft ministeeriumi ringkirja tuli nus käsi, aga juba fashistliku partei jefretariaadi poolt. Seal wõlki nii: „Peale otjekohese alluwuse ühingu ministeeriumile jeadakse kõikide ametiühingute juhatusete üle jisse partei kontroll, et awalbada mõju ametiühingutele, et nende tegevus oleks kooskõlas poliitilise wõimu üldise juumaga.“

Mida tähendab jee käsi? Kui ametiühingute juhate tegevus ei ole kooskõlas fashistliku walitjuse poliitilise joonega, siis tagandatakse nad, hoolimata jelleft, et neil wõib olla liikmete täielik usaldus.

Teatawasti jaatis Mussolini 1928 aastal laialil kõik fashistlikkude ametiühingute jefjuhatused ühina, et ta liikmete arwamist oleks äragi kuulunud ja korraldas kogu fashistlikkude ametiühingute organifatsiooni hoopis

teifiti ümber. See oli ometi järjekorralijeks piitjahoobiks fashistlikkudele ametiühingutele, mis häwitaw igajugu illufooni, nagu wõiksid jeadjed ametiühingud tegutseda wabalt oma tahumise järgi.

Selleft ajast peale, kui fashim wallutas merimeeste organifatsiooni, pidi jee jootuks erilistel tingimustel wõtma wastu uue orientatsiooni. Ühi algas jellega, et etewõtjad karpifid palganorme ja mõningaid diguseid. Tööaega pifendati ja laewade meeskonna arwu wähendati. Merimeeste elu muutus nii wäljakannatamatuks, et Riit tegi juba 1927 a. katjet alata aktiiooni fashistide poolt toetatud laewaomanikkude wastu. Muidugi jäi kokkulepe jaawutamata ja asi läks töökohtusse. Sinna jee ka kalawi alla maeti. Tagajärg on jee, et hiljuti alles laewaomanikud hallwendasid weelgi merimeeste oluforda. Riit algatas ühes oma juri — fashistliku rahwajaadiku Magriniiga küsimuse uuesti ja asi läks jälle töökohtusse. Läbi rääkimiste puhul oli Magrini teinud kaunis libedaid etteheiteid etewõtjatele. — 5. aprillil teatasid aga lehed, et „rahwajaadik Magrini, Merimeeste Riidu efimees, efitas isiklikel põhjustel lahkimiswalwe. See wõeti wastu.“

Muidugi ei jaa olla siin tegemist „isiklikel põhjustega.“ Kuid olgu tähendatud, et Magrini on jeejama mees, kes 13. rahvuswahelisel konverentsil ihu-hingega tõendas, et fashistlikkude ametiühingute juhid walitakse wabalt töölise poolt ja omas tegevuses olenewad ainult ühi töölisest. Niid on aga ta enda walitus tema küi koera kihutamud minema. Merimeeste nõudumiste läbiwaatamine töökohtus on aga määramata aja peale edasi liikatud. Magrini ajemele määrati aga rahwajaadik Begnotti, Mailandi ametiühingulise liidu jefretär, kes ühtlasi parteijefretäri Turati usaldusmees.

Need on died Staaliala fashistliku ametiühingulise liikumise „riipumatusjef“ ja „wabaduufed“. Ja jelles jeejabbil Staaliala töölisklassi kurbloolus praegu, et teda sunnitakse looma oma klassiorganifatsiooni, mille jühiks aga pole midagi muud, kui wastasleeri, etewõtjaskonna toetamine. See on kurbloolus, aga ühtlasi ka hinwitamane töötawa inimese, ta puhtamate ja üllwamate tunnete ning piimete üle.

Moodsad „piramiidid“.

Töölised ja masinad prahihunifutes. Tööstusliku arengu monumentid.

Rihutades rongis läbi mõnest Põhja-Ameerika ühiskriitide tööstusraioonist, võib paremat ja wärsakat kütt näha wabrikute ning tehaste ees piramiide läbiwõetud firewatest asjadest. Neid piramiide nimetatakse „junk pile“: rämpsihunifuteks, jäänuuste kuhjaks, „abfalliks“. Ameerikas ei hābeneta neid jäänuuseid, waid wastuotsja, neile ollakse uhked. Ameerika moodsa tööstuse hüüdnäks on: „Svinestel, kes on kuhjutanud juh-tima ettevõtet, peab olema julgust heita silmapilk kõrwale igat asja ja tööabinõu, nii-pea, kui need on täitunud oma ülesande. Lau-tes „niipea, kui nad on täitnud oma üles-ande“ peitub moodsa majanduselu sihtjoon. Ta awab ka jelle wahje, mis on Ameerika ja Euroopa majanduses. Kuna Euroopas wāga tagasihoidlikult ja wastutahtmist masinaid, tööabinõusid ja -meetode kõrwaldatakse, dieti need ainult siis arawisatakse, kui nad muu-tunud täiesti tarwitamiskõlbmatuks, leiame Ameerikas „jäänuste kuhjas“ peasjalikult masinaid, mis iseenesest sageli weel õige uued ja kasutamiskõlblikud, kuid ei wasta ainult kõige uuematele saawutustele, pole tehnika „wiimaseks sõnaks“. Wida kiiremini sammub edasi tehnika, jeda kõrgemaks ja arwurikkamaks kasvawad „junk piles“, moodjad pira-miidid. Ja kunagi pole „junk piles“ olnud nii arwurikkad ning kõrged, kui nüüd, kõige uuemal ajal. Ameerika kaubandusministee-riumi alamsekretär dr. S. Klein on hinnanud jeda nähtust wāga ebasentimentaalsete ja trohifwate sõnadega. Wastates neile, kes teesuguseid prahi-piramiide esimesel silmitse-misel peawad kergemeelset pillamist ja ots-tarbelohatust raiskamiseks, ütles ta: „Need arawisatud masinate kuhjad on mõjukamateks monumentideks Ameerika edasijõudmisel. Neid võib näha kõikjal, sest wabriku juhid peawad üldiselt paremaks „prahikuhjaksid“ pi-bada õuel, kui et need hoida wabrikutes enes-tes. „Sunf piles“ on werstatulbad meie töös-tusliku elu arenemisel, meie tugewa tahte paremad wäljendajad — kõrwaldada manu traditsioone, wananenud meetode ja ajast läi-nud tööabinõusid!“

See kõlab wāga üleolewalt ja iseteadwalt! Sellel rahal pole teist poolt. Kõrwaleheidetud masinad, kuigi nad weel kaunis uued ja kasutamata, ei liigi jüüa ja ei nõua korterit.

Nad laotakse wabriku ette ritta mälestusmär-giks oma enese wõrkusele. Teisiti on lugu aga inimlikkude „masinatega“, kes ühtaegu raud-sets masinatega heidetakse wārawa taha — need elawad weel, peawad jōoma. Ka tööline heidetakse „junk pile“! Ta ei jae küll wab-riku ette lamama ja ei jaa mõõdasõitwale ameerikalasele olla mõtiskelu esemeks. Ta kaob töötõhijate tihedatesse ridadesse, muutub rāndawaks „abfalliks“, jäänuuseks. Demast ei kõnelda hāameelega, ta rikub uhke ja rikka Ameerika kaunit üldpilti, jelle Amerika, kes ei lohtu heitmast prahihunnikusse weel uusi ja wõimsaid masinaid. Tänapäewal waigi-takse arawisatud masina piramiidide ohwri-tes, nagu waigitakse neist waestest orjadest, kes ehitasid omaaegse kõrge kultuuri mäles-tusmärke — Egüptuse piramiide, langedes wistiksti samuti tuhandete wiisi ohwriteks.

Ameerika Ametiühingulise Liidu metalli-töölise osakonna sekretär J. B. Frey täien-dab sellepärast „The Trade Union News“ weergudel jeda „wäikest“ wiga Ameerika arengu pildis. Ta tõmbab jooni uue töös-tusliku revolutsiooni erilistest käikudest, mis lähewad lahku eelmistest tööstuslikkudest revolutsioonidest sellepoolest, et nüüd ei ole mingisuguseid pehmentawaid olukordi enam. Masinaaegjārgu waremud revolutsioonid olid palju aeglasemad. Kui näiteks omal-ajal wõeti tarwitusele mehaanilised kangas-teljed, siis puudutas see küll tugewasti käsi-kangrut, kuid tal oli siiski weel wõimalus mõne teise tööstusharu peale üle minna, kus polnud weel masinaid. Tänapäewal pole enam kuhugi üle minna. Kuid weel enam, pea kõikidel tööstusharudel on isegi omad „junk pile“; kogu tööstuses heidetakse wälja nii masinaid kui tööliji. Seesugune masinate wahetus annab end Ameerikas eriti tugewasti tunda. Küll on Euroopas mitmesugustel põhjustel wõrrendlikult enam töötuid. Ometi tānu wõrdelemisi laiaulatus-likule jottiaalkindlustusele ei kannata nad tööpuuduse puhul teesugust hāda ja wilekust, kui inimkogudest „junk pile“ Ameerikas. Sellepärast ajutabegi Ameerikas jeadma jisse wāhemalt wanaduskindlustust. Sest kui noor tööline juudab end siiski kuidagi wälja rabeleda sellest tööstusliku arengu prahihu-nikust, siis käib see wamal töölihel täiesti üle

jõu. Sellele asjaolule juhib erilist tähelepanu Frey, kes muidu polegi nii väga waimustatud jotsiaal-findlustuse poolehoidja.

Tema andmetel on viimastel aastatel uute masinate sisseajamise tõttu vähenenud tööliste arv põllumajanduses 800.000, tööstuses — 900.000 ja raudteedel — 240.000 inimese võrra. Sellest hoolimata valmistatud aga põllumajanduslikud ja tööstuslikud

ettevõtted palju enam ja raudteed weavad enam kaupu ning reisijaid.

Frey lõpetab oma kirjutise järgmiselt: „Kuijõumus võtab iga töötajale iseloomu. Enne kõike on tööine tööliste ja ettevõtjate wahelord. Kui kumbki pool ei taha oma efindajate laudu luua kontakti wäljapääsu leidmiseks praegusest olukorrast, siis ei aitata ka walitjuse wahetajegamine.“

R. U. Liidu kirjastus.

Kaks uut raamatut.

Rahvuswahelise Ametiühingulise Liidu kirjastusel on ilmunud 120-leheküljeline raamat „Töötawa noorjoo kaitse.“ Seal käsitatakse töötawa noorjoo töötajate ja õiguste mitmesugustes riikides, noorjoo organiseerimismorme, noorjoo töökaitset, hariduslikke korraldusi jne. Raamat on ilmunud ka jafakeeles ja maksab 1 kr. 50 s.

Samal kirjastusel on ilmunud Schweitzi Ametiühingulise keskliidu sekretäri julest raamat: „50 aastat Ametiühingulist liikumist Schweitsis.“ Selles raamatukses antakse kõigepealt ülemaade Schweitsi Ametiühingulise liikumise tekkimisest ja sellega ühenduses

olnud raskustest — kuni 1872 aastani. Sellele järgneb periood, mille keskes tegutses Tööliste Liit, mis aga marisest koku 1880 a. Selle ajamele ajutati Ametiühinguline Liit, mille wõitlusi ja tegemust kirjeldatakse üksikasjalikumalt. Raamatu teine osa, kus käsitatakse sõja ja pärast sõja aegset ajarku, kirjeldab huvitawat materjali Schweitsi Ametiühingulise Liidu tegemusest jotsiaalpoliitilisel, majanduslikul ja kultuurilisel aladel. Raamat maksab 1 kroon.

Wõlemaid raamatuid võib saada ka Keskimaa Tööliühingute Keskliidu juhatuselt, Tallinn, Wäike Pärnu m. 31.

Norra ja Moskwa.

Keskliidu enam kui kummaline olukord.

Norra tööliikumine on aastate jooksul olnud tihedalt seotud Wenemaaga. Wene sõnakõljutamise on väga meeldinud eriti norra töölijuhtidele. Norra tööliipartei kuulus omal ajal III internatsionaali; Norra Ametiühingute Liit seisis Bunasesse ametiühingulisse internatsionaali astumise ees. Kui aga oli möödunud esimene waimustusehoog ja iga awalikumaks sai wenelaste diktaatorlik siht, siis muutusid need wahelordad märksa külmemaks. Tööliipartei ei tahtnud alluda III internatsionaali diktaatorile ja ta heideti wälja ning ta ajamele ajutati puht kommunistlik partei. Norra ametiühingud, kartes wahelordade kakkemist teiste Skandinaawia ametiühingutega, ei julenud liituda Moskwaaga ning jäid iga enam kaugemale Bunasesse ametiühingute internatsionaalilt, kuigi nad „põhimõttelikult“ tunnustasid kommunistlikku taktikat ja sõmasid Amsterdami internatsionaali „äraandjaks“. Kui siis

Moskwa anti „iuhiswäerinna“ loomise kaste, olid norra ametiühingud ja nende keskliit esimesed, kes rõõmuga haarasid kinni sellest mõttest ning piüüsid sõlmida sõprusidemeid Lääne-Euroopa ametiühingute ja Wene kesklihtade wahel. Üksikutel norra liitudel lätski korda luua leppeid wene liitudega, millel aga pole kunagi olnud mingit praktilist tähtsust. Norra keskliit ei saanud aga mingit koku lepet wene keskliiduga. Wenelaste nõudmised olid jaks liig omalasu piüüdlisud. — Pikkamisi kadusid kõi warem loodud lepped üksikute wene ja norra liitude wahel ning norralased ajusid tegutsema endiselt — wabaametiühingulise liikumise põhimõtete alusel.

Pole kahtlust, norra ametiühingud oleksid ammu juba liitunud Rahvuswahelise Ametiühingulise Liiduga (Amsterdami Intern.), kui mitte üksikud juhib jonnakalt ei peaks kinni põhimõttest: Norra ametiühin-

gud ei tohi kuuluda kummagisse internatjonaali, waid peawad ootama ära, mil tuleb toime mõlemate internatjonaalide liitumine. Selle oma mittemillegiga põhjendatud feijutõha läbifurumiseks on nad alati kongresside eel teinud kommunistide toetusel marulist kihutustööd ja ka saanud enamuse, kuigi nad ise ei falga, et ei praegu ega ka lähemas tulewikus pole mingit lootust Moskwa ja Amsterdami liitude ühendamiseks.

Ngatahes kommunistide laul Norras on lauldud. Kuid nad on seal siiski veel küllalt tugewad, et jatkata janditamist. Nii korraldavad nad oma eri konmerentse, on ametiühingutes loonud „opositsiooni-gruppe“, aland wastu liitude juhataste keeldu wõitlusi jne., mis halvasti mõjunud kogu ametiühingulisele liikumisele. Ametiühingute wastutawad ja juhtivad organid kannatafid tükk aega jeda janti, kuid wiimasel ajal

kuuldub ifka enam ja enam hääli, mis nõuawad korralikku ametiühingulist asjaajamist. Niiid on ka feekliidu juhatus pöördunud kõifide liitude poole üleskutjega, milles palutakse wõtta tarwitusele abinõusid kommunistlikkude löhujate wastu. Keekliidu juhatus tunneb, et kui kommunistlik agitatsjioon veel kaua kestab, siis lähewad ametiühingud paratamatult wastu lagunemisele.

Ometi on norra keekliidu situatsjioon enam kui kummaline: ta on sunnitud kõifide abinõudega astuma kommunistliku opositsiooni wastu, kuid ühtaegu maa huwides hoidma ka löhe eest, kuna rahwuswaheliseft peab piüüdma sõlmida ja hoida alles sidemeid wene ametiühinguliste liitudega, kes omalt poolt toetawad jälle kommunistlikku opositsiooni, et ajada löhki norra keekliitu. Peawad kõepooleft olema erilised waimuanded jellel, kes tahab mõista sellast poliitikat.

Jaapani ametiühinguline liikumine.

Segutsewad kolm wõulu. Ühinemispüüded tugewnewad.

Jaapani ametiühinguline liikumine on alles algastmes ja praegu on Jaapani tööstustöölisest koondunud ametiühinguliseks 6,5%.

See protsentarw on wõrrelles teiste maadega küll wäga wäike, aga kui filmaspidada Jaapani erifuguseid majanduselu arenemise tingimusi, siis on see arw küllalt suur. Jaapani ametiühingutel on tulnud wõidelda wäga suurte raskustega ja kanda suuri ohwreid ja praegugi pole nende feijutõrd muutunud kergemaks.

Lääne-Euroopa riikides oli tööstuse eelkäitajateks käsitöö mitmesugused harud ja ametiühingud kujunesid juba olemasolewate käitööliste ühingute (tsunftide) järeltulijateks. Aga kui umbes 60 aastat tagasi Jaapanis algas tööstuslik ehk, siis polnud tal mingit eelkäijat, ei mingit käsitööd meie mõttes. Tööstused pidid töölisi hankima laiadelt riisipõldudelt ja neid alles õpetama hakkama. Esimestel aastatel moodustus tööstustöölisete hulk peaaegjalikult naistest, kes kangel wanemateft mõne weni eest orjafid wabrikut pihkade tööpäewade kestes. Neid oli kerge kurnata, sest nad olid juba wanast ajast harjunud alistuma. Teatawasti Jaapani seltskond jagunes waljult piiritletud kihidesse ja

töölised kuulusid ifka ja alati kõige alamasse kihti.

Ülasõda muutis tublisti oluforda. Jaapani tööstus puhkes õitsele, wabrikud töötasid täie jõuga ja tööstustöölisete hulk kaswas järjest. Wabrikandid pistfid siingi, nagu kõigil pool mujal, sõjaajal suured kasud oma taskutesse ja töölised kiratsefid endiselt waejuses ja wiletsuses.

Sarilikult leitakse õige tee alles siis, kui häda kõige suurem. Puhkes riisijstreik ja jenine feodaalwalitsus piühiti ühe õõ jooksul troonilt ja ajemele astus kodanline kabinett. Streigi otsekohtene materjaalne wõit oli küll wäike, aga töölised olid esmakordselt tundma õppinud oma wõimu ja hakkasid niiid pihkamisi taipama, millise hiiglasjõu moodustab ühine tahe ja ühine wäljaastumine.

Tekstifid arwutud töölisete ühingud. Need olid algul muudugi alles nõrgad ja piirdufid waid üffifute ettevõtetega. Aga 1919. a. olid juba nii kangel, et loodi „Jaapani Ametiühinguline Liit“.

Praegu ei ole see Jaapani Ametiühinguline Liit (Godomu) enam aimuke suurem kogu. Siiski on ta teiste liitude seas tähtsaim, koondades 38.549 liiget ja tal on aimukefena korda läinud sõlmida tariifsepinguid. Sellesse liitu kuuluwad:

Transport alal	124.485	liiget.
Masinaehituse alal	97.608	"
Tekstiiltööstuse alal	12.032	"
Keemia alal	10.887	"
Gaasi ja elektri alal	8.157	"
Mäetööstuse alal	7.736	"
Ehitustööstuse alal	2.833	"
Liiklemise alal	2.232	"
Muu alal	42.935	"

ajafirmandus. See hoiab liikmeid koos ja ta sihiks on mõjuda kasvatamalt ja edasi toimetada teateid mõraste ja oma maa ametiühinguliseft liikumiseft.

Ametiühingute poliitika üldiselt ei näi olevat päris selge ja ühtlane. Waieldakse kõwasti teatud ühikute suundade ja arvamiste pärast, mis kõwasti takistab praktiilist tegutsemist. See tuleb jellest, et töölis-

India wabaduswõitlus kestab.

Meeleawaldajate rongikäik Bomaay tänaval. Nõutakse inglise kaupade boikoteerimist

Sõgu ametiühingulises liikumises mõib eraldada kolme erisuuna. Wanema tiiva esitajaks on Sodomei. Tema poliitika on kindel, wastupidaw ja tagajärjekas. Teisel tiival on puht kommunistlik — „Jaapani ametiühingute nõukogu.“

Reformine wõol moodustus 1926. a. kui päewakorral oli liitumine ühe poliitilise parteiga. Reformine wõol ei olnud sellega nõus ja asutas uue liidu. Selle nimeks on „Dige tee“. Mii siis on Jaapanisli liikumine kllustatud ja see pole talle iseenejetti mõista kasulit.

Jaapani ametiühingutel on kllalt tuger

fond alles wäga noor, alles mõned aastad wabrikus töötanud, ja teiseks Jaapani tööstuse hullu kiirest arenemisest, mis hoolimatult töölismasse paiskab üheft kohast teisi jne.

Sgatahes on praegune Jaapani ametiühingulise liikumise kllustatud olek ainult kasuks wabrikantidele. Ametiühingud on selles ise teadlikud ja piüawad ühinemise poole. Alles minewal aastal kutsuti eriti just ühinemise otstarbel kofku eriline kongress. Mga tulemus oli endine. Mgaftid ägedad waielused, peeti wastastikkü ägedaid kõnesid ja tormati lõpuks wihafelt laiali.

Sui waabelda asja täiesti kaineft, siis ei

wõigi see teifiti olla. Egas jingi mõinud tulemata jääda mõitlused, mis teistestki maa-des läbi tehtud.

Ruigi Saapani ametiühingulist liikumist pole võimalik veel võrrelda Lääne-Euroopa

ametiühingulise liikumisega, siis peab ometi sellele liikumisele tähelepanu pühendama, sest Saapan on idas jõud, kes otjustamalt ja tähtsal määral mõjutab kogu tolle maaosa edaspidist arengut.

Lühemaid teateid.

Kunstnik Bille mälestussammas.

Giljuti furnud proletaarlikele kunstnikule Billele on otjustatud Jda-Berliini piistitada mälestussammas, mille kavandi loonud prof. Kraus. Samba asukohaks on walitud Jda-Berliini kellepärast, et just siit wõttis suur hoonistaja ja humorist suure osa oma tüüpidest.

Rootsi ametiühinguline liikumine eesti keeles.

Neil päewil ilmub „Töölise Kirjastuse ühijuse“ wäljaandel Rootsi Ametiühingulise Refliidi häälkandja toimetaja Sigfrid Hanssoni raamat: „Rootsi ametiühinguline liikumine“ — eesti keeles. Raamat on 47 lehekülge suur ja käsibab Rootsi ametiühingulise liikumise ajalugu ta tekkimisest kuni

pärasthõjaegseni järguni. Hansson, kui hea ametiühingulise liikumise tundja, on annud wäga hea ja ülemaatliku kokkuvõtte ühes tarwiliku statistilise materjaliga.

See on esimene ametiühingulise liikumise ajalugu, mis ilmub eesti keeles. Sellepärast peafid meie ametiühinglased tundma juurt huwi ta wasku. Sealt õpitakse tundma, kuidas mujal töölised on oma huwide eest wõidelnud ning millistel teedel nemad on jõudnud olukorrani, mis meile alles unistujeks. Teatavasti on Rootsi ametiühingud ühed tugewamaid maailmas. Sealt peaks meie ametiühinglastel olema õppida nii paljugi.

Tõlke on walmistanud E. Soonas. Raamatut wõib tellida „Töölise Kirjastuse ühijuselt“ Tallinn, Wälke Pärnu m. 31, wõi Gestimaa Töölisühingute Refliidi juhatuselt, samuti W. Pärnu m. 31.

Töölise rahwuswaheline puhkepaik.

Wimastel aastatel on Schweitsis ajutu puhke- ja kurbhotell Dessereete (Lõuna-Schweitsis) ifka enam muutunud rahwuswahelise tööliskonna puhkepaigaks. Peale odawa korteri ja toidu pakub Dessereete tööliskonnale wõimaluse puhkeajal sõlmida sidemeid kõige mitmesugusemate maade töölisesteglastega. Dessereete on esimeses järjekorras just ametiühinglaste puhkepaigaks. Ses asutusel ette wõetud ümberehitused on teinud seal elamise päris mugawaks: tubades on wannid, majas mitmed saalid, küllalike kasutada suure ad jne. Ametiühinglastel maksab seal elamine 8,5 hhw. franki. Wanni ja sportiwõimaluste eest eriliselt tasu ei wõeta. Need, kes soovivad saada termiswanne, maksawat selle eest Schweitsi õnnetujuhustumiste wastu kindlustamise jeaduses ettenähtud tariifi järgi.

Dessereetesse sõitwatele suurematele ametiühingulistele gruppidele määratakse odawam hind, muidugi kokkuleppe kohaselt.

Wastutaw toimetaja J. Piistar.

Kirjastuse o.-ü. „Läht“ trükk, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.

Wäljaandja E. Töölisühingute Refliit.

Igäüks kes tahab lugeda tõsist ja
väärtuslise sisuga ajalehte,
tellib endale päevalehe

„Rahva Sõna“

„Rahva Sõna“ on moodsamini toime-
tatud ajaleht, sisult alati huvitav ja
värske.

Kirjeldused ja juhtkirjad kõige laiema rahva-
kihi huvidekohased.

Pilte üle maailma igalt poolt.

Romaane parematelt kirjanikkudelt, põnevaid ja
huviküllaseid.

Kirjasaatjad välismail kõigis suuremates linna-
des ja kodumaal igalpool üle maa.

Tellimise hind odavam kui ühelgi teisel päevalehel:

1 kuu postiga	1 krooni	25 senti
2 „ „	2 „	50 „
3 „ „	3 „	50 „
6 „ „	6 „	75 „
12 „ „	13 „	— „

„Rahva Sõna“ II väljaanne

ilmub päevaleht „RAHVA SÕNA“ kõrval 2 korda
nädalas, igal kesknädalal ja laupäeval, missugune
tellides eriti odavahinnaline:

1 kuu postiga	40 senti.
2 „ „	80 „
3 „ „	1 kroon 20 senti.
6 „ „	2 „ 25 „
12 „ „	4 „ 50 „

Tellimisi võtavad vastu kõik posti-
asutused ja oma tellim. vastuvõtjad

Töölised omandage töölistkirjandust!

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kirjastusel on ilmunud raamatud:

- E. Joonas, **Ametiühinguline liikumine meil ja välismail** hind 10 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu liikmetele 5 senti.
- E. Joonas, **Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid** — hind 50 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu liikmetele 25 senti.
- J. Klesment, **Tööliste palgaolude korraldamine seadusandlisel teel** — hind 15 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu liikmetele 10 senti.
- „Tööliste Hääle“ 1928 aastakäik — hind 75 senti.
- „Tööliste Hääle“ 1929 aastakäik — hind 75 senti.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidul lodus olemas järgmised Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kirjastusel ilmunud raamatud:

- C. Mertens, **Die Gewerkschaftsbewegung in Belgien.**
- Walter M. Citrine, **Die Gewerkschaftsbewegung in Grossbritannien.**
- Joh. Sassenbach, **Fünfundzwanzig Jahre Internationale Gewerkschaftsbewegung.**
- Sigrid Hanson, **Die Gewerkschaftsbewegung in Schweden**
- Richard Seidel, **Die Gewerkschaftsbewegung in Deutschland.**
- Fünftes Jahrbuch des Internationalen Gewerkschaftsbundes 1927.**
- Tätigkeitsbericht des Internationalen Gewerkschaftsbundes über die Jahre 1924, 1925 und 1926.**
- Protokoll des IV. Ordentlichen Kongresses des Internationalen Gewerkschaftsbundes.**
- Internationale Gewerkschaftliche Arbeiterinnenkonferents.**
- Raamatuid võib tellida aadressil: Tallinn, V. Pärnu m. 31—4.